

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VIII.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 12. maja 1925.

Telefon št. 552.

STEV. 55.

Se smejo zahtevati višje nego zakonite zamudne obresti (5% in 6%), tudi brez posebnega dogovora?

Velik nedostatek, ali po pravici rečeno, že naravnost veliko zlo je, da je ostala obrestna mera za zakonite zamudne obresti neizpremenjena; za trgovinske stvari po 6% (čl. 287. trg. zak.), za splošne civilne stvari po 5% (§ 1333. obč. drž. zak.). Vsi doslej opravljeni koraki, da se ta zakonska določila dejanskim razmeram primerne izpremenijo, so ostali brez uspeha. In tako se dolžniki krepko pravdajo dalje, ker jim še vedno bolj kaže poleg teh obresti plačevati še pravne stroške, nego pa dati glavnico takoj iz rok, s katero z veliko večjim dobičkom med tem obratujejo ali jo imajo na veliko višje obresti izposojeno ali pri denarnem zavodu naloženo. Naša sodišča se držijo strogo teh zakonskih določil.

Čehoslovaško sodstvo pa je skušalo rešiti to pereče vprašanje v prid upniku, in sicer na podstavi istih zakonitih določil, kakor jih imamo v Sloveniji. Kako, naj pokažeta nastopna dva primera.

1. Moravsko-šlezko višje deželno sodišče v Brnu je izreklo s pravomočno svojo sodbo od 26. septembra 1921 opr. št. Bc II. 329/21 - 11, sledeče:

Določba § 1333 o. d. z. je odpravljen na po čl. 283. trg. zak. za opravila, ki jih je presojsati po trgovinskem zakonu. Trgovec more zahtevati od svojega zamudnega dolžnika tudi višje nego zakonite obresti, če dokaže, da mora on sam višje obresti plačati svoji banki. To velja posebno tedaj, če se zakrivi dolžnik nagajivega pravedanja.

Tvrdka A. je tožila vpisanega trgovca B-ja na plačilo vsote 13.000 K s 7½% obresti, češ da ji dolguje že zdavna v plačilo zapadli ta znesek za blago, ki ga je kupil in prejel od nje, da ga naprej proda, in da je morala in mora tvrdka sama plačati svoji banki v debetu 7½% obresti; da ji mora torej toženec nadomestiti po čl. 283. t. z. iz naslova odškodnine za prekasno izpolnitev oni znesek obresti, ki presega zakonite obresti. — Toženec se je omejil v odgovoru na tožbo na to, da je prekal tožbene navedbe in se je kaj več upiral le zahtevanim

višjim obrestim. Na ustno sporno razpravo ni prišel in tedaj je tožnica oprla svoj zahtevek glede presežka vtoženih obresti nad zakonito obrestno mero tudi še na določbo § 408. civ. pravn. reda (nagajivo pravedanje). — Pravno sodišče ji je priznalo samo 6 odstotkov obresti, imenovano prizivno sodišče pa tudi še nadaljni 1½%, iz nastopnih razlogov:

Toženec ni prekal samo zahtevek glede obresti, kolikor presegajo zakonito mero 6%, temveč sploh ves tožbeni zahtevek, dasi proti njemu ni mogel podati nikakih pozitivnih prigovorov. Na ustno razpravo ni prišel, a po sodbi je plačal tožnici prisojeno vsoto še preden je potekel v sodbi določeni dajatveni rok. Očividno je, da se je podal v pravdo na nepotreben način, brez svrhe, ker proti tožbenemu zahtevku ni imel stvarnih prigovorov. Očividno mu je bilo do tega, da je podal rok za plačilo na škodo svoje upnice in da na ta način s tem, da ne plača pravočasno, denar svoje upnice uporablja, glede na sedaj vladajoče drage kreditne razmere, skozi daljšo dobo za lastne namene. V tem je nedvomno vzreti nagajivo pravedanje. Ob notorični višini bančnega kredita pa je izven vsakega dvoma, da je tožnici s toženčevim zamudo nastala višja škoda, nego je določena v zakonitih zamudnih obrestih. Gre za to, kolikrška škoda ji je nastala. Po njej predlagani dokaz, naj se vpraša njena banka, se sicer ni bil izvedel; toda notorično presega tukajšnji bančni kredit 10% in zato smatra prizivno sodišče, da zahtevane 7½% obresti niso prekomerne ter je tožnici po § 273. c. p. r. prisodilo pristojno odškodnino z ½% nad zakonito obrestno mero.

Toda prav nobenega dvoma ne more biti, da gre tožnici ta odškodnina tudi na podstavi čl. 283. trg. zak., kajti dočim se mora po § 1333 o. d. z. povrniti upniku škoda, ki mu je nastala iz dolžnikove plačilne zamude, samo z zamudnimi obrestmi, in sicer zgolj v zakoniti izmeri, more pri poslih, ki so vsaj na eni strani trgovinsko opravilo, oškodovani del zahtevali po čl. 283.

t. z. tudi višje obresti nego so določene v čl. 287. t. z., ali z drugimi besedami, omejitev § 1333 o. d. z. ne velja za območje trgovinskega prava. Če bi torej v našem primeru tudi ne bili podani pogoji § 409. c. p. r., bi se tožnici vendar moral priznati — ker gre za trgovinski posel — njen zahtevek do povračila škode, ki ji je nastal s tem, da je morala radi dolžnikove zamude plačati svoji banki za 1½% obresti več nego iznaša zakonita obrestna izmera.

V tem primeru čl. vrhovno sodišče ni prišlo do besede:

2. Pač pa je čl. vrhovno sodišče šlo v nastopno obrazloženem primeru še korak dalje. Z odločbo od 30. januarja 1924 opr. št. Rv. II. 441/23/2 je dalo izraza sledečemu pravnemu mnenju:

Če ima upnik dolga v denarju radi zakasnelega plačila po dolžniku škodo, ki presega zamudne obresti, mu je škodo povrniti po mudnem dolžniku v polni višini, brez ozira na to, da-li je presojati pogodbeno razmerje, iz katerega ta dolg izvira, po trgovinskem ali občem civilnem pravu.

To utemeljuje vrhovno sodišče nastopno:

Prizivno sodišče smatra, da je tožnica upravičena, da zahteva od tožene trdke višje obresti, nego so zakonite zamudne obresti, zato, ker je radi velikih neplačanih terjatev, med katere spada tudi njena terjatev proti toženki, navezana na bančni kredit

in mora, kakor ugotovljeno, svoji banki plačati več nego 9½% obresti.

Pravnemu nazoru prizivnega sodišča je pritrditi. Zakon sicer določa (glej čl. 287. t. z., § 1333 o. d. z.), da je povrniti škodo, ki nastane po zamudi v plačilu denarnega dolga s tem, da se plačajo zakonite obresti. Toda te določbe ne jemljejo upniku pravice, da uveljavlja po načelih čl. 283. t. z. in § 1323. o. d. z. tudi sleherni drugo škodo, o kateri more dokazati, da mu je nastala po dolžnikovi zamudi. Kajti § 1333. o. d. z. izreka svojo določbo le za one primere, v katerih upniku po dolžnikovi zamudi ni nastala nikakršna druga škoda, nego samo odpadle mu obresti glavnice, katere ni mogel ukoristiti radi zakasnelega plačila.

To vzročno zvezo med zamudo tožene trdke in škodo, nastalo, tožeči stranki, vidi prizivno sodišče po pravici v tem, da je radi številnih neplačanih terjatev napram svojim odjemalcem, osobito tudi napram toženi stranki, tožeča stranka bila prisiljena, da se posluži dražjega bančnega kredita.

Škoda sama pa ni samo v zakonitih zamudnih obrestih, temveč tudi še v razliki med temi obrestmi (6%) in onimi obrestmi, ki jih mora tožeča stranka plačati svoji banki (9½%), torej v nadaljnjem znesku, ki je enak 3½% vtoževane terjatve. Za to škodo je torej tožena stranka zavezana po navedenih načelih.

R. St.

Predsedstveno poročilo.

(Podal predsednik g. Ivan Knez na plenarni seji Trgovske in obrtniške zbornice dne 5. t. m.) (Konec.)

Obrtnopravne zadeve.

O obrtno-pravnih zadevah je rešila zbornica v zadnjem četrtletju 79 obrtnih in 18 trgovskih dispenznih prošenj ter podala 11 načelnih izjav v spornih obrtno-pravnih vprašanjih, 21 izjav glede primernosti tarif in 16 izjav o raznih prošnjah v obrtnih zadevah.

Zbornica se je nadalje udeležila pri ministrstvu trgovine in industrije v Beogradu anket o načrtu zakona o gospodarskem svetu ter ankete o vprašanju ukinitve prisilne poravnave izven konkurza, ki je bila kljub na-

sprotnemu mnenju gospodarskih krogov z dvanajstinskim zakonom za celo državo ukinjena. Nadalje se je zbornica udeležila z obširnimi poročili ankete o krizi lesne industrije in trgovine, ki se je vršila 12. januarja pri ministrstvu šum in rud v Beogradu, na kateri je podala konkretne predloge za omiljenje težke krize v tej za naše gospodarstvo najvažnejši stroki.

Razstave in velesejmi.

Za pospešitev direktnih stikov naših eksporterjev z inozemstvom je zbornica aktivno sodelovala pri orga-

LISTEK.

Letalsko pravo.

Univ. prof. dr. Milan Škerlj.

(Po predavanju v društvu »Pravnikuc«.)

(Konec.)

Č. Kazenske določbe.

Nekateri zakoni določajo za take kršitve svojih propisov, za katere ne velja strožji zakon, posebne policijske in sodne kazni, denarne in na prostosti, ponekod v zvezi z zaplenitvijo letala ali prepovedjo leta za določen čas.

Posebni deliktov ne navajajo vsi zakoni, pač pa n. pr. Francija, Nemčija in Japan. Taki delikti so v Franciji: če se obratuje z letalom, ki ni (ni več) pripuščen k letu in vpisano, če letalo leta brez propisa zakonov ali z znaki, ki ne vstrežajo potrdilu o pripustitvi k letu, ali če se znaki zatro, napravijo nečitljivi (kazni za lastnika), če kdo leta kot vodnik brez osebnega potrdila o usposobljenosti in brez dovolila, če voditelj (pilot) uniči krovne knjige ali vedoma vpiše vanje kaj napačnega, če brez višje sile ali privolit-

ve lastnika zemljišča pristane izven javnega letišča itd. Nemčija kaznuje poleg tega še obratovalca, ki pusti, da kdo drugi rabi letalo, ki ni (ni več) vpisano, ali da kdo rabi letalo, ki nima (nima več) dovoljenja za let, nadalje osebe, ki brez dovoljenja obrtno poučujejo letanje, pripravljajo ali obratujejo letišča, izvršujejo letalska podjetja itd.

Nadalje ustanavlja Nemčija in Japonska posebne delikte za poškodovanje ali uničevanje letal in letalskih znamenj, Nemčija z izrečnega stališča ogrožanja ljudi, Japonska tudi brez tega momenta; japonske kazni so silno stroge.

D. Mednarodno civilno in kazensko pravo.

Posebna pravna vprašanja nastajajo vsled leta v ozračju tujih držav. Teorija letalskega prava se je s temi vprašanji jela jako zgodaj baviti, prav za prav skoro prej nego z nacionalnim letalskim pravom. Zastopniki reka »l' air est libre« so uveljavljali načelno stališče: za letala naj veljajo načela pomorskega prava za ladije na debelem morju, na katerem nima oblasti nobena država. Vendar niti zastopniki te teorije niso mogli

prezirati dejstva, da so prilike vendar le precej različne, kajti tudi iz brezsvetovskega ozračja morejo letala hote ali nehoče vplivati na zemeljsko površino. Zastopniki državne oblasti nad ozračjem so proglašali načelno stališče, da naj za tuja letala velja to, kar velja na zemeljski površini ali teritorialnih vodah za tuje. Tudi ti pa niso mogli zapreti oči pred dejstvom, da ima posamezna država prav za prav sila malo interesa na tem, kaj se godi na letalu samem, zlasti če na njenem ozemlju niti ne pristane nego samo preleti skozi njeno ozračje, ali če sicer niso prizadeti njeni državljani. Tako je mogoče tudi tu najti neko srednjo linijo, ki zadostuje praktični potrebi in se ne oddaljuje preveč od norm meddržavnega prava na kopnem in v teritorialnih vodah. Splošno priznana pa je doslej samo načelo, da veljajo nacionalni zakoni letala, po državi, kjer je registrovano, če leti nad debelim morjem ali nad celino, ki ni v ničiji državni oblasti.

Posamezni zakoni vsebujejo le malo norm meddržavnega prava, in še te med seboj niso v skladu. Belgija določa, da se pravna razmerja, ki nastanejo med ose-

bami na belgijskem letalu na letu, presoajo po belgijskih zakonih, Švica določa za mednarodni let isto, pristavlja, da subsidiarno velja švicarsko pravo, vendar pa — precej nejasno — dopolnjuje, da se morajo vse osebe na krovu letala, ki leti preko Švice, ravnati po švicarskih zakonih in propisih. Zdi se, da se druga norma tiče posebnih letalskih propisov.

Dasi so ravno vprašanja kazenskega prava posebno važna, imata edini Švica in Venecuela tudi nekaj norm o mednarodnem kazenskem pravu. Švica določa, da so švicarska sodišča pristojna, če kdo kaznjivo dejanje, hudodelstvo ali pregrešek zakrivi na tujem letalu zoper drugo osebo na letalu — kjer koli — pa je druga oseba Švicar in letalo po dejanju pristane na švicarskih tleh. Razen tega pa so švicarska sodišča pristojna za presojo:

1. vsake kršitve zakonov o javni varnosti, vojaških in fiskalnih zakonov;
2. vsake kršitve švicarskih propisov o zračnem prometu, in
3. hudodelstev in pogreškov, ki jih oseba na švicarskem letalu zakrivi v tujini, če jih ne preganja tuje sodišče. Za državljanstvo v vseh teh primerih ne gre,

nizaciji naše udeležbe na lyonskem vzorčnem velesejmu, kakor tudi na mednarodni razstavi dekorativnih umetnosti v Parizu. Udeležba na teh razstavah je predvsem propagandističnega pomena, ki jo je zato tudi vlada gmotno podpirala.

Za udeležbo na vzorčnem sejmu v Milanu ni bilo v krogih naše industrije in eksportne trgovine mnogo interesa. Lyonskega velesejma se je udeležilo iz Slovenije 10, pariške razstave pa 28 razstavljalcev. Pri tej priliki moramo z zadovoljstvom ugotoviti, da se opaža v gospodarskopoličnem udejstvovanju nekaterih naših konzulatov v inozemstvu v zadnjem polletju znatna aktivnost. Zbornica prejema od mnogih naših konzulatov sedaj redno obširna gospodarska poročila. Za pojačanje te delavnosti namerava ministrstvo zunanjih zadev organizirati pri naših konzulatih v važnejših eksportnih centrih inozemstva vzorčne zbirke naših izdelkov z informativnimi podatki o naši industriji, kar bi bilo ob dobri organizaciji in dobrem trgovskem vodstvu važna opora za navezovanje novih direktnih zvez z inozemstvom.

Pretekli teden se je vršila v Ljubljani v prostorih velesejma razstava vajeniških del, ki je prva svoje vrste v naši kraljevini in katero je radnjene gospodarske važnosti tudi zbornica vsestranko podpirala. Namen te razstave je zainteresirati ne samo gospodarske, marveč predvsem tudi odločilne vladne kroge za interese strokovnega napredka našega obrtniškega naraščaja, katerim se je dosedaj žal posvečalo premalo pažnje.

K koncu bi bilo tudi omeniti, da se je pretekli mesec zaključila likvidacija oddelka ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani ter je prešla v zmislu naredbe z dne 13. marca 1924 kompetenca za podeljevanje dovoljenj za javna skladišča, za sejme, za nadzorstvo zbornice, za meroizkustvo, za tujski promet, za pospeševanje obrti in industrije, za trgovski in obrtni pouk ter za koncesijoniranje industrijskih in tovarniških podjetij, kakor tudi za podeljevanje dovoljenj za ustavljanje delniških družb, hranilnic, pridobitnih zadrug, potem za podeljevanje dovoljenj za otvarjanje podružnic inozemskih družb, kakor tudi za reševanje pritožb v drugi instanci na centralno ministrstvo trgovine in industrije, dočim preidejo ostale agende na velike župane.

Zbornica je prejela o dobi od 1. januarja do 30. aprila 5045 dopisov in izvršila 9323 ekspedicij.

Statistika trgovskega in obrtniškega gibanja.

V dobi od 15. decembra lanskega leta do konca aprila tekočega leta je izdala zbornica 690 uvoznih potrdil, 465 svedočb o izvoru, 100 svedočb za udeležbo pri javnih licitacijah in 169 drugih potrdil.

V trgovskem registru beležimo v zadnjem četrtletju lanskega leta 47

novih vpisov, od katerih pripade 18 na posamezne tvrdke, 13 na javne trgovske družbe, 13 na družbe z omejeno zavezo in 3 delniške družbe. Izbrisalo se je v tej dobi v trgovskem registru 12 in v zadržnem 6 tvrdk. V prvem četrtletju letošnjega leta beležimo v trgovskem registru 37 novih vpisov in 15 izbrisov. Od vpisov pripade 11 na posamezne tvrdke, 6 na javne trgovske družbe, 16 na družbe z omejeno zavezo in 4 na delniške družbe. V zadržnem registru je bilo v tem času 12 vpisov in 1 izbris.

Število prijav trgovskih obratov v obrtnem katastru je znašalo v zadnjem četrtletju lanskega leta 391, odjav pa 342. V prvem četrtletju letošnjega leta pa je bilo trgovinskih obratov prijavljenih 664, odjavljenih pa 455, tako da je absolutni prirastek nazadoval od 49 na 9 obratov. Število odjav je večje kot število prijav pri trgovinah s piščanci v zaprtih steklenicah, kakor tudi pri trgovini z lesom, kjer je poslovna kriza zelo akutna. V zadnjem četrtletju lanskega leta je trgovino z lesom prijavilo 31 interesentov, odjavilo pa 41. V I. četrtletju letošnjega leta pa je narastlo število odjav na 55, dočim znaša število prijav 33.

Med rokodelskimi obrati znaša v zadnjem četrtletju lanskega leta število prijav 421, odjav pa 204, torej absoluten prirastek 217 obratov. V letošnjem četrtletju znaša število prijav 458, a odjav 256, torej absoluten prirastek 202 obrata.

Iz carinske prakse.

Odločbe Državnega sveta. — Piše Just Piščanec.

(Nadaljevanje.)

XIV. ODLOČBA D. S. ŠT. 16133 OD 18. FEBR. 1924.

Za tvrdko M. G. d. d. v P. sem 12. sept. 1922 carinarnici v Mariboru dal v izvozno carinjenje 3 vagona živih prašičev, in sicer 29 komadov v teži od 50—60 kg in v dveh daljnjih vagonih 71 prašičev v teži 50 kg. Pri uradnem pregledu so carinski organi doznali, da se v vagonu 111241 med prašiči izpod 50 kg nahaja tudi en prašič v teži čez 50 kg, in sicer natančno 58 kg. — Carinarnica je iz tega razloga tvrdko kaznila z ogromno skupno vsoto 43.455 Din!

Nastopil sem pritožno pot na ministra financ trdeč:

Predmetne prašiče smo dne 11. septembra 1922 posamič in natančno tehtali in jih sortirali. Izključen je vsak drugi slučaj nego ta, da so namreč pri sortiranju zaposleni delavci nehotoma v mraku napravili pogoško vtaknivi enega težjega prašiča enostavno v napačen vagon, nasprotno pa enega izpod 50 kg spravili v vagon, natovaren s prašiči 50—60 kg.

Iz tega razloga sem takoj pri zaslišanju prosil, naj se izvrši nov pregled robe in pri tem ustanovi stanje blaga v vagonu 36137, v katerem je bilo pri-

javljenih 29 živih prašičev v teži 50—60 kg. Ponovni pregled je carinarnica odobrila ter se je o tej priliki faktično ustanovilo, da se v rečenem vagonu med 29 živimi prašiči težejimi od 50—60 kg, nahaja tudi ena svinja izpod 50 kg. O temu je carinarnica napravila zapisnik ter ga priložila kazenskemu aktu.

Iz gornjega pač sledi popolnoma jasno in brezdvomno, da nisem imel namena tihotapiti, marveč, da se je pripetila samo nedolžna zamenjava kakor je spredaj popisano. Kljub temu me je carinarnica kaznila. — Predidoci rekurz je Generalna direkcija carin s svojim rešenjem z dne 9. nov. 1922 Cbr. 59931 odklonila iz razloga, »što se urednim zapisnikom angažovanih činovnika za pregled robe utvrduje postopanje dela netačne prijave robe na štetu državne kase.«

Ker se mi je to utemeljevanje od strani kolegijuma za reševanje carinskih krivd videlo neosnovano v zakonih, sem vložil tožbo na Državni Svet, v kateri sem opozarjal na sledeče:

a) Po odločbah O. D. S. od 13. nov. 1911 št. 11504 in od 23. nov. 1911 št. 11903 gleda »zakonodavac na celokupni postopak, izražen u prijavi na deklaraciji ter se deklarant kaznjava za onoliko, koliko svojom netačnom prijavom šteti državnu kasu.« Rešenje v reči pa povsem nasprotuje tej jasni določbi. S svojo izvozno deklaracijo sem jaz namreč prijavil carinarnici skupaj 100 prašičev, in sicer: 29 komadov po 50—60 kg in 71 komadov 50 kg. Dosledno je bila moja deklaracija v vsem ločena, tarifiška in pravilna ter je torej moje celokupno poslovanje bilo nedvomno pravilno in natančno. Zgolj slučaj je, da so delavci pri vtovaranju prašičev — po tehtanju — vtovarili pomotoma enega v nepravilni vagon ter je to pri stvari celoma postranskega pomena. Nečuvna gorostasnost bi pa bila, ako se to zgolj nerodnosti delavcev pripisljivo in nenameravano pogreško kaznuje z ogromno vsoto 43.455 Din! Opozarjam, da sem stvarno stanje blaga skušal takoj uradno ugotoviti ter je toobzirni zapisnik priložen aktom; na vse to se pa pri izrekanju uvodno navedenega rešenja ni oziralo.

b) Bistveni predpogoj za kaznitev more pač biti edinole koristoljubiva namera, oškodovati državo. Kakšno namero oškodovati naj bi pač bil imel jaz pri tem deklariranju, ako sem — kakor je carinarnica utrdila — število in kakovost prašičev prijavil povsem točno in tarifiško? Carinski zakon predvideva in kaznuje samo netačnost, dočim se mene v tem primeru kaznuje zaradi točnosti v prijavi ter se pri tem niti ne upošteva okolnost, da se je pravilnost prijave tudi uradno konstatirala. —

Državni svet je po tem predmetu z odločbo št. 16133 od 18. febr. 1924 izdal sledečo razsodbo:

Just Piščanec, posrednik v Mariboru, žalio se Državnemu Savetu protivu rešenja Cbr. 59931 od 8. nov. 1922. g., kojim je odobreno rešenje mariborske carinarnice od 13. sept. 1922. god., a kojim je kaznjen za delo netačne prijave iz čl. 166. car. zak. i raspisa br. 239/22 primetba 1.

Žalilac je u deklaraciji br. 1461 od 12. nov. 1922. god. mariborskoj carinarnici prijavio za izvoz 100 komada svinja u tri vagona i to u dva vagona 71 kom. (36 + 35) do 50 kg, a u jednom vagonu 29 komada iznad 50 kg. Medjutim naknadnim pregledom utvrđeno je, da se u jednom vagonu sa svinjama iznad 50 kg nalazi jedna svinja ispod 50 kg, a u drugom vagonu obrnuto, jedno svinja od 50 kg nadjena je sa svinjama ispod 50 kg.

Carinarnica mariborska našla je, da ovde stoji delo po čl. 166. car. zak., a ožalbenim rešenjem Ministar je rešenje carinarnice osnažio u veri sa raspisom br. 239/21.

U žalbi svojoj Državnom Savetu žalilac navodi, da je svinje tačno prijavio po broju i težini, ali da su radnici prilikom utovara svinja, posle merenja, zabunom upustili jednu svinju manje težine medju svinje veće težine i obrnuto, jednu svinju veće težine u vagon sa svinjama manje težine, a iz prijave u deklaraciji vidi se, da tu

nema koristoljubive namere, da se ošteti državna kasa, pošto je i broj i težina tačno prijavljena.

Molio je, da se zbog toga Ministrovo rešenje poništi.

Državni Svet u III. odelenju razmatrrio je ovu blagovremenu žalbu br. 6718/22, ožalbeno rešenje i ostala akta, pa je našao, da je ovo rešenje protivno zakonu sa sledećih razloga:

U primetbi 1. rešenja Min. Saveta od 6. nov. 1922. god. (Sl. Nov. 199/22) propisano je: »smatraće se«, da je učinjen pokušaj kriomčarenja, ako se pregledom nadje, da su svinje teže nego što su prijavljene ili sa težim svinjama »pomešane«. A ovo je samo jedna predstava, koja znači, da se ima smatrati u ovakovim slučajevima, da postoji pokušaj kriomčarenja dok se protivno ne dokaže. Medjutim podnetom deklaracijom, u kojoj su prijavljene svinje po broju i težini tačno sa nadjenim ukupnim stanjem pregledom, kao i brojem »pomešanih« svinja ne samo, da utvrđuje, da ne postoji pokušaj kriomčarenja, odnosno netačne prijave, već naprotiv isključuje i svaku pomisao za postojanje ovoga dela.

Premo navedene primetbe ima se smisljeno primenjivati uvažavajući pri tome uvek razloga, kojima se rukovodila nadležna vlast, da donese ovakvu odredbu, a u ovom slučaju to nije učinjeno. Sa izloženog i čl. 201. car. zak. i odluku Opšte Sednice Državnog Saveta od 15. nov. 1923. god. br. 14401 Državni je Svet rešio:

da se poništi rešenje Ministra Finansija Cbr. 59931 od 8. nov. 1922. g., o čemu se izveštava žalilac i Ministar Finansija, s tim, da će žalocu izdati drugo rešenje. —

Tantijemni davek.

S členom III. zakona z dne 23. januarja 1914, drž. z. št. 13, se je uvedel davek na tantijeme upravnih in nadzorstvenih svetnikov pri delniških družbah.

Davek je znašal 10%; toda zaradi tega so bile tantijeme od takrat dalje oproščene plačarine, tako da je bil povisek le zmeren. V občinah, v katerih so bile doklade visoke, je bilo obdavčenje s tantijemnim davkom celo nižje nego je znašala prej plačarina.

Leta 1916 se je uvedel k tantijemnemu davku 100%ni vojni pribitek, tako da je znašal davek 20%.

Po preobratu in v najnovejšem času je pa naša finančna uprava uvažala raznovrstne pribitke in povisevala davke, ne da bi resno premostrivala, če dohodek, ki ga je obdavčilo, zmore toliko obremenitev in če ne bo obdavčenje dohodka do cela ali vsaj v izdatni meri absorbiralo.

V spominu nam je še vedno prvotni zakon o davku na vojne dobičke, kjer bi bilo plačevati od dohodkov nad 2.000.000 K na dohodnini in na davku na vojne dobičke več, nego je znašal ves dohodek.

Kako je pa s tantijemami?

Navedli bomo samo en praktičen primer.

Neka delniška družba določi od čistega dobička za tantijeme znesek 500.000 Din.

Od tega zneska je plačati te-le davke:

1. Pridobnina, ki znaša, n. pr. v Ljubljani, s pribitki in dokladami, z invalidskim in komorskim davkom 61-9 odstotkov, torej	Din 309.500—
2. Tantijemni davek, ta znaša sedaj 15%	Din 75.000—
100%ni vojni pribitek	Din 75.000—
30%ni linearni pribitek od prvih dveh zneskov	Din 45.000—
invalidski davek	Din 60.000—
komorska doklada	Din 30.000—
skupaj	Din 785.000—

3. Taksa po tar. post. 10., pripombi 5. taksnega zakona Din 5.000—

4. Dohodnina z vsemi pribitki, z invalidskim in komorskim davkom od preostanka tantijem, to je od Din 500.000 po odbitku davščin pod 2. in 3., torej od Din 210.000 Din 62.730— |

Za račun smo vzeli primer, da imajo upravni in nadzorstveni svetniki vseh svojih dohodkov okoli 105.000 dinarjev. Dohodnino smo navedli sa-

v drugem primeru se je delikt pač moral zgoditi v švicarskem ozračju, v prvem primeru to ne bo vedno potrebno (veleizdala in slično).

Venecuela si lasti pristojnost za delikte, storjene med dvema osebama na tujem letalu, če se je dejanje zgodilo v njenem ozračju ali če je krivec ali žrtev Venecuelanec in če tuje sodišče še ni razsodilo, ali pa če je letalo po deliktu pristalo v Venecueli, nadalje v gori navedenih primerih 1. do 3. švicarskega zakona. Dejal bi, da bi mogli tem vidikom načelno pritrditi tudi mi.

Iz vsega rečenega se vidi, da je med poedinimi zakoni še mnogo materijelnopravnih razlik, ki bodo vedno neprijetnejše učinkovale, čimbolj se bo promet po zraku razvijal. Zato ne dvomim, da se bo čim dalje bolj jačilo stremljenje za nekim izjednačenjem vsaj najvažnejših prometnopravnih norm, slično, kakor je n. pr. mednarodni železniški promet urejen z bernsko pogodbo, mislim pa, da pojde izjednačenje še dalje, ker je promet po zraku še manj vezan na državne meje, nego je promet po železnicah.

Nisem mogel, niti nisem imel namena

podati popolno in izčrpno sliko letalskega prava, zadovoljen sem, če se mi je posrečilo pokazati v glavnih potezah, kaj druge države že imajo, česar nam še manjka. Ne trdim, da je zakona o zračnem prometu ravno nam posebno nujno treba, za to je naš zračni promet premalo razvit in preveč nujnejših zakonov čaka naše zakonodavne činilce, toda preveč zaostajati ne smemo, ker ima več naših sosedov razvito letalstvo in ker gredo tudi mednarodne proge skozi naše ozračje, kakor se baš sedaj ravna o tem, da naj Ljubljana dobi letišče na mednarodni progi Dunaj—Trst. Gotovo je torej tudi za nas že prišel čas, da se pričnemo baviti s to novo pravno panogo in da tako pripravljamo pot bodočemu našemu zakonu in bodočim konvencijam o skupnem letalskem pravu.

mo z onim zneskom, ki odpade na tantijeme.

Od zneska 500.000 Din, določenega za tantijeme, je plačati torej na davkih, pribitkih itd. skupaj 662.230 dinarjev.

V onih občinah, kjer so avtonomne doklade (okrajne, sanitetne in občinske) še višje kakor v Ljubljani, in takih občin je veliko, je plačati seveda še mnogo več.

Res je da plača davek pod št. 1. delniška družba sama, dočim si tantijemni davek in takso pod 2. in 3. lahko odtegne pri izplačilu tantijeme, tako da plača družba od teh 500.000 Din samo 309.500 Din davka, ostanek 352.730 Din plačajo pa upravni in nadzorni svetniki; kljub temu znaša celotno obdavčenje enega in istega dohodka še vedno za eno tretjino več, kot znaša ves dohodek. Davčna uprava bi se sicer lahko izgovarjala, da sta tu dva davčna subjekta ali celo objekta, kar je sicer res in prav lepo; toda tak izgovor bi veljal le tedaj, če bi se držalo obdavčenje samo na sebi v pametnih mejah, ne pa, ako se pretirava na tak način, da je plačati skupno za eno tretjino več, kot je sploh znašal znesek, ki se določi kot tantijema.

S takimi pretiranimi in nesmiselnimi obdačbami se procvit naših delniških družb, procvit trgovine in industrije že v kali zaduši. Ni čudi, da vlada v našem gospodarskem življenju stagnacija in da ni izgleda, da bi kmalu prenehala.

Savič:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

Delo se je čim dalje bolj prilagajalo zemljišču in tržiščem. Čim manjše je bilo zemljišče, tem skrbnejše se je obdelovalo, da se je tem več pridelo in moglo rediti tem več živine. Način obdelovanja zemljišča in način živinoreje sta se vedno bolj izpopolnjevala. Vsled prizadevanja, da bi se na manjših posestvih čim več pridelo, se je pričelo zemljo gnojiti in jo vedno intenzivnejše obdelovati.

Po tržišču in zemljišču se je pričelo delo specializirati najprej na poljedelstvo in na živinorejo, pozneje pa na posamezne stroke, tako da se je prebivalstvo prenehalo baviti splošno z izdelovanjem obutve, obleke, hišnih potrebščin itd., ker se delo ni več izplačalo. Po specializiranju živinoreje se je en del živinorejca omejil na rejenje mlade živine za pleme in za prodajo mesarjem, drugi del je nakupil mršavo živino, jo poredil in na to prodal, tretji pa se je bavil samo z mlekarstvom, torej z rejo krav, ovc itd., četrti je kupal vole za delo in konje in jih redil ter odprodajal, vsak se je pač prilagodil tržišču, kolikor mu je to poslastvo dopuščalo.

Razume se, da so se posamezne panoge še bolj kombinirale. A vse je bilo usmerjeno na to, da se v čim krajšem času pridobi tem večji donos za delo in kapital.

V poljedelstvu se je delo specializiralo na razne pridelke, na primer na pridelovanje tobaka, sladkorne pese, lanu, repice, krompirja za alkohol in škrob itd. Specializiranje je omogočevalo nabavo drugih produktov, potrebnih za hišo in gospodarstvo po nižji ceni, nego bi jih mogel dobiti poljedelec, ki se ni specializiral za to stroko, pridelati sam.

Pri tem se razume, da se je gledalo na to, da je bila dana možnost dobiti življenjske potrebščine, ki jih poljedelec ni pridelal doma, v najbližji okolici. Za to velja pravilo, ne ovirati možnosti za pokrivanje potrebščin v najbližji okolici.

I pri živinoreji, i pri poljedelstvu postajal je premični živi kapital vedno večji nego stalni kapital. Čim večji je postajal premični kapital napram stalnemu kapitalu, investiranemu v zadrugah in v zemljišču, tem važnejše je postajalo vprašanje varnosti kapitala. Sporedno z varnostjo kapitala se je pospeševala tudi osebna varnost, ki je predpogoj varnosti kapitala.

Ureditve kreditov zahteva urejeno odplačevanje, dobro sodno in administrativno upravo, a osebna varnost in sigurnost kapitala splošno javno varnost in urejene razmere, to je urejeno sodstvo in urejeno upravo.

Torej čim bolj se prometni kapital zvišava, tem bolj postaja potreben tudi kapital za investicijo in vprašanje kreditov, odnosno nabava potrebnega kapitala postaja vedno važnejša.

(Dalje sledi.)

Trgovina.

Trgovska pogajanja z Ogrsko. Po časopisnih poročilih so se trgovska pogajanja med našo državo in Ogrsko prekinila, češ, da ogrska vlada ni hotela ugoditi zahtevi naše vlade, da prizna naše sekvestre. Merodajni uradni krogi označujejo ta poročila za netočna. Pogajanja so se samo začasno prekinila, ker potrebni eksperti niso bili na razpolago, bodo se pa že dne 11. t. m. zopet nadaljevala. Nazadnje se je razpravljalo vprašanje sekvestrov.

Za trgovske potnike po Južni Srbiji. Trgovska in obrtniška zbornica v Skoplju je v namenu, da prepreči zlorabe na eni strani in neopravičene šikane na drugi strani, naprosila policijska oblastva svojega področja, da zabranijo poslovanje trgovskim potnikom v Južni Srbiji, ki se ne izkažejo z legitimacijo omenjene zbornice. Zbornica v Skoplju bo izdajala legitimacije samo onim trgovskim potnikom, ki se izkažejo s pooblastilom, odnosno poverilom podjetja, v čigar interesu potujejo in s potrdilom pristojne zbornice o obstoju podjetja in njegovi boniteti. Poverilo podjetja samega mora biti oblastveno over件eno. Zbornica navaja za ta ukrep razlog, da sta trgovcem v Južni Srbiji vsled ozkih stikov s svojo zbornico žig in legitimacija domače zbornice najbolj poznana, osobito, ker se legitimacijo izdaja v dijalektu, katerega tamošnji trgovci edino razumejo.

Občni zbori. Redne letošnje občne zборе ima kreditno društvo Mestne hranilnice v Ljubljani dne 19. maja 1925, Prometni zavod za premog v Ljubljani dne 25. maja 1925, zavarovalna banka »Slavija« v Ljubljani dne 26. maja 1925, Tovarna kemičnih izdelkov v Hrasniku dne 26. maja 1925 in Občlilnica za Slovenijo v Ljubljani dne 29. maja 1925.

Likvidacija. »Balkan« d. d. za mednarodne Transporte v Ljubljani je prešla v likvidacijo. Likvidatorja pozivljata, upnike, da prijavijo svoje terjatve.

Blagovna in efektivna borza v Somboru. Minister trgovine in industrije je dovolil otvoritev blagovne in efektne borze v Somboru. Vojvodina ima sedaj tri blagovne borze, ki se pečajo v prvi vrsti z žitnimi kupčijami.

Ustavitev poravnalnega postopanja. Poravnalno postopanje o imovini dr. Jurija Nettla v Celju, Ivana Kaca v Slov. Bistrici in Rudolfa Punglerja v Zgornji Selnici ob Dravi je ustavljeno, ker dolžniki niso osebno prisostvovali poravnalnemu naroku, odnosno se ni dosegla za poravnavo večina glasov.

Konkurzi. Konkurs je razglašen o imovini Stojana Jenka, trgovca v Ljubljani (oglasitveni narok 18. junija 1925), Prekmurske gospodarske zadruge v Dolnji Lendavi (15. junij 1925), Franca Skuhale, trgovca pri Sv. Trojici v Slo-

venskih gorah (10. junija 1925) in za puščine po trgovcu Francu Radiju v Mariboru (14. junija 1925).

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Roberta Borko, trgovca v Račju. Rok za oglasitev poteče dne 5. junija 1925.

Za uvoz stavbenega lesa in hrastovih dog na Portugalsko se zanima neka tvrdka iz Portugalske. Njen natančnejši naslov je intresentom na razpolago v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Industrija.

Popravlilo lokomotiv. Ministrstvo za promet se je odločilo, da prične pogajanja z nekaterimi ogrskimi tovarnami za popravlilo lokomotiv. Tjekaj naj bi se oddale v popravlilo lokomotive, na katerih je treba izvršiti obsežnejša popravila, ako bi teh popravil ne mogle izvršiti v določenem roku domače tovarne.

Denarstvo.

Krediti Narodne banke. Generalni ravnatelj Narodne banke g. dr. Novakovič se je pred kratkim vrnil s svojega službenega potovanja, na katerem je obiskal Slovenijo, Dalmacijo, Bosno in Hrvatsko. Z uspehom potovanja je prav zadovoljen. Po njegovi izjavi se je gospodarski položaj izdatno izboljšal in se še vedno izboljšuje. Čuti se zdaj bolj nego preje, da se v prečanskih krajih vedno bolj računa z danimi razmerami in upošteva nasvete iz Beograda, da se opusti kupčijski razmah, ki ni v skladu z razpoložljivimi denarnimi sredstvi. Vsled revizije kreditov, ki se je izvršila ob priliki tega potovanja, dobi Narodna banka na razpolago 100 milijonov dinarjev. Ta znesek namerava porabiti za nove kredite podjetjem, ki so že davno prosila za kredit pri Narodni banki, a njihovih prošenj do zdaj ni bilo mogoče ugodno rešiti. V bodoče bo sprejemala Narodna banka samo poslovne menice. Stari krediti se morajo do višine 20% še letos pokriti s poslovnimi menicami.

Nov denar. Naša Narodna banka je sklenila, da izda v kratkem nove bankovce po 5 Din, ker so dosedanja bankovci te vrednosti že tako obrabljeni, da niso več uporabljivi.

Ogrska in avstrijska valuta. Pretekli teden sta ogrska in avstrijska krona notirali v Londonu, Parizu, Dunaju in Budimpešti al pari. Splošno se smatra, da je spojitev obeh valut v enotno valuto gotova stvar.

Borza v Novem Sadu. Blagovna borza v Novem Sadu je imela v letu 1924 za 127.000 meterskih stotov več prometa nego leta 1923. Promet z žitom je dosegel 20.650 vagonov v vrednosti 59 milijonov dinarjev. Efektivna borza je imela v prvih desetih mesecih njenega obstoja 10 milijonov dinarjev prometa.

Nov avstrijski denar. Dne 11. t. m. izda avstrijska Narodna banka nove

bankovce po 10 šilingov. Vrh tega izda še stare bankovce po 10.000 avstr. kron z natisom 1 šiling. V doglednem času izda še bankovce po 5 in 20 šilingov.

Iz naših organizacij.

Društvo industrijecev in veletrgovcev v Ljubljani opozarja vse člane na prvi družabni sestanek, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 18. maja t. l. ob 8. uri zvečer v določenem lokalu. — Vabljeni so vsi predstavniki včlanjenih firm. Tajništvo.

Ogled steklarne v Zagorju priredi Slov. trg. društvo Merkur za Slovenijo v Ljubljani na praznik dne 21. maja. Odhod iz glavnega kolodvora ob 7.50 zjutraj. Zbirališče pred kolodvorom ob 7.20. Obvezne prijave najkasneje do sobote 16. t. m. — Odbor.

Davki in takse.

Proti državni trošarini na žganje. Bosansko-hercegovski producenti žganja prirede dne 16. t. m. zborovanje, na katerem bodo zahtevali odpravo državne trošarine na žganje. Ako se jo noče odpraviti v prečanskih krajih, bodo zahtevali, da se jo uvede tudi v Srbiji in na ta način izenači konkurenčne pogoje.

Davek na zaslužek fizičnih delavcev in delavstvo. »Naprejek« z dne 9. t. m. poroča o resolucijah, katere je sklenilo delavstvo na shodu dne 3. t. m. na Vrhniki. Delavstvo je na tem shodu zahtevalo med drugim, da se ukine pobiranje davka na zaslužek ročnih delavcev, ki ne dosega dejanskega eksistenčnega minimuma in da se davčni minimum zviša na 30.000 Din. Kakor čujemo, izda generalna direkcija neposrednih davkov še tekom tega tedna pravilnik za pobiranje omenjenega davka.

Donos državne trošarine in taks. Od 1. aprila 1924 do 31. marca 1925, to je v proračunskem letu 1924/1925, se je pobralo v naši državi na trošarini 686.27 milijonov dinarjev, na taksah pa 1194.09 milj. dinarjev. Donos je prekorajšil proračun glede trošarine za 84.27 milj. dinarjev in glede taks za 234.09 milj. dinarjev, vsled česar je dana možnost, da se vsaj nekatere, najobsežnejše takse primerno znižajo, odnosno da se pospeši noveliranje zakona o taksah.

Odmera rentnine za l. 1924 v Ljubljani. Davčna administracija objavlja sledeč razglas:

»V smislu člena 204. finančnega zakona za l. 1924/25 z dne 31. marca 1924, št. 140 (Ur. list z dne 15. maja 1924, št. 43, stran 269) se objavlja, da je priredba rentnine za davčno leto 1924 gotova in tudi naknadno odmerjenih nekaj primerov za prejšnja leta. 15 dnevni rok za vpogled v odmerni izkaz se določa za čas od 16. maja do včetega 30. maja 1925. — Davčni zavezanci imajo pravico vpogledati v predpisnem izkazu le svojo davčno dolžnost (za druge le s kolka prostim pooblastilom) pri mestnem magistratu, davčnem uradu za mesto Ljubljano ali pa pri podpisani davčni administraciji med navadnimi uradnimi urami in v zgoraj določenem času. — Prošnje za odmero podlago so podvržene taksi (kolku) 5 Din in prizivi taksi 20 Din. Prizivni rok konča 15. junija 1925. Predpis rentnine onih zavezancev, ki do omenjenega dne ne vložijo pri davčni administraciji v Ljubljani priziva, postane s 16. junijem 1925 pravomočen.

Davčno okrajno oblastvo v Radovljici objavlja sledeči razglas: »V smislu čl. 204. fin. zakona za l. 1924/25 se naznaja, da so odmerni izkazi o kontingentirani občni pridobitini za davčne družbe II., III. in IV. razreda, o začetnem predpisu nekontingentirane občne pridobitine in o občni pridobitini od družb z omejeno zavezo za davčno leto 1925 v času od dne 17. do dne 31. maja 1925. leta razgrnjeni pri davčnem okrajnem uradu v Radovljici ter pri županstvu pridobitinskim zavezancem na vpogled. Vpogledati odmerne izkaze sme vsak pridobitinski zavezanec. Kak priziv, kateri je v smislu §§ 35. in 59. zakona z dne 25. oktobra 1896 drž. zak. št. 220. in člena 39. štev. 6. izvršitvenega predpisa dopusten le zoper preračunanje v plačilo naloženega davčnega zneska, je vložiti v 15 dneh po preteku roka za vpogled odmere, to je v času od 1. do včetvi 15. junija 1925 pri davčnem okrajnem oblastvu v Radovljici, kateri mora biti kolekovan s kolkom za 20 Din, sicer se ne vpošteva.«

Vabilo

na

3. redni občni zbor

ki ga bo imela

trgovsko-industrijska delniška
družba „Merkur“ v Ljubljani

v petek dne 15. maja 1925 ob šestnajstih (ob štirih popoldne) v poslovnih prostorih tiskarne »Merkur« v Ljubljani, Simon Gregorčičeva ulica št. 13.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta in predložitev računskega zaključka za leto 1924.
2. Poročilo nadzornišva.
3. Odobritev bilance za leto 1924 in sklepanje o uporabi čistega dobička in podelitvi absolutorija.
4. Nadomestna volitev treh članov upravnega sveta.
5. Volitev treh članov nadzornišva.
6. Slučajnosti.

Glasovalno pravico na občnem zboru imajo po § 28. družbenih pravil oni delničarji, ki založe najkasneje osem dni pred obnim zborom, t. j. do vštete dne 7. maja 1925, svoje delnice ali začasna potrdila o vplačanih delnicah II. emisije pri družbeni blagajni v Ljubljani, Simon Gregorčičeva ulica št. 13, kjer dobe legitimacije, ki se glase na njih ime in v katerih je navedeno število založenih delnic in nanje odpadajočih glasov. Vsakih pet delnic daje pravico do enega glasu.

Ce bi občni zbor ne bil sklepčen, se mora vršiti najkasneje tekom enega meseca nov občni zbor, ki je sklepčen ne glede na število navzočih delničarjev in na velikost zastopane glavnice.

V Ljubljani, dne 23. aprila 1925.

Upravni svet.

Razno.

Občinski zakon. Oddelek za avtonomno oblastva v ministrstvu za notranje posle dovrši osnutek zakona o občinah do srede tekočega meseca. V ministrstvu samem glede predpisov za občinske odbore mnenja še niso docela razčiščena, ker se nekateri nagibajo na to, da bi bili občinski odbori samo glasovalni stroji. Debata se vodi tudi o avtonomiji večjih mest, ker se o tej avtonomiji predloži poseben zakonski predlog.

Razdelitev avstrijskih predvojnih dolgov. — Reparacijska komisija v Parizu je pred kratkim sklenila, da skliče na dan 30. junija t. l. v Prago posebno konferenco, katere naj se udeležijo zastopniki vseh nasledstvenih držav. Namen konference je, da se uredi razne podrobnosti za razdelitev avstro-ogrskih predvojnih dolgov.

Dunajska borza je na včerajšnji seji borznega sveta sklenila, da se poslovanje ob sobotah do jeseni ukine.

Uhinjenje ogrskih podeželskih borz. Na ogrskih podeželskih borzah vlada taka stagnacija, da poteče po več tednov brez vsakih borznih sklepov. Prizadete so vse podeželske borze, najbolj pa je prizadeta produktna borza v Szegedinu. Slabe kupčije so primorale borzno upravo, da preneha s poslovanjem. Ukinjenje poslovanja smatra se samo za začasno, ker se splošno pričakuje, da bo po letošnji žetvi mogoče borzo zopet otvoriti.

V Avstriji preide pošta v privatne roke? Belgijski strokovnjaki, ki so na željo avstrijskega generalnega komisarja proučevali avstrijske pošte in telefon, predlagajo, da naj preidejo podeželske pošte v privatne roke, dostavljanje paketov na Dunaju pa naj prevzamejo privatne špedicijske tvrdke. Predlog je povzročil med avstrijskimi poštami nametščenci veliko razburjenje in se je vplivnim osebnostim le s težavo posrečilo preprečiti preteči štrajk.

Boj proti angleški gospodarski politiki. — Angleška struja, ki propagira prosto trgovino, se pripravlja na oster

boj proti gospodarski politiki sedanje vlade, češ, da ni v skladu z obljubami konservativcev v volilnem boju. Liberalna stranka je postavila dva odbora z uglednimi političnimi osebnostmi na čelu, ki naj vodita boj proti politiki delnega protekcionizma.

Napredek »Esperanta«. Avstrijsko ministrstvo je izdalo pred kratkim pravilnik o učiteljskih izpitih za proučevanje svetovnega pomožnega jezika »Esperanto« na javnih srednjih šolah.

Boj avstrijskih gospodarskih krogov proti protidraginskemu zakonu. — Dunajska zbornica za trgovino, industrijo in obrt sklicuje v sporazumu z vsemi ostalimi avstrijskimi gospodarskimi korporacijami in organizacijami za nedeljo dne 10. t. m. manifestacijsko zborovanje, na katerem se bo enodušno zahtevalo, da se takoj ukine protidraginski zakon.

Nekaj števil iz statistike ljubljanskega okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je največji urad te vrste v naši državi. Urad ima 18 ekspozitur po vsej Sloveniji. Pri njem niso zavarovani rudarji, ki imajo lastne bratovske skladišnice in delavci Kranjske industrijske družbe, ki imajo svojo lastno bolniško blagajno. Rudarjev je v Sloveniji približno 15.000, Kranjska industrijska družba pa zaposluje nekaj nad 2000 delavcev. Pri okrožnem uradu je bilo lansko leto zavarovanih povprečno po 70.639 oseb, med njimi 21.426 žensk. Začetkom l. 1920 je bilo pri tem uradu zavarovanih 36.736 oseb, začetkom l. 1921 42.493, začetkom l. 1922 51.358 oseb, začetkom l. 1923 66.773 in začetkom leta 1924 72.019 oseb. Zavarovanci začetkom l. 1924 se razdele na posamezne ekspoziture sledeče: Ljubljana 18.672, Maribor 9944, Celje 7722, Kranj 3232, Ptuj 3038, Kamnik 2772, Zagorje 2710, Jesenice 2626, Novo mesto 2523, Krško 2458, Trzin 2363, Slovenjgradec 2187, Gornja Radgona 2182, Konjice 2101, Murska Sobota 1691, Šoštanj 1688, Kočevje 1613 in Logatec 1127.

TISKARNA
„MERKUR“

Trg.-ind. d. d.

LJUBLJANA

Simon Gregorčičeva ulica
št. 13

Tiska časopise, posetnice, knjige, brošure, letake, cenike, pravila, lepake, vse trgovske in uradne tiskovine itd. v eni in v več barvah

Lastna knjigovoznica

Telefon št. 552

Račun pri pošt. ček. zavodu
št. 13.108

Ljubljanska borza.

Ponedeljek, 11. maja 1925.

Blago: Cerovi krlji od 25 cm prem. napr., od 2 m dolž., fco nakl. post. 12 vag., bl. 18, den 18, zaklj. 18; trami od 5/6—6/8, monte, fco meja den 375; hrastovi frizi od 4—9, od 25—60 cm, fco meja den. 1380; bukova drva, suha, 1 m dolž., fco meja, den. 25; pšenica Rosafé, rinfusa, par. Ljubljana bl. 470; pšenica avstralska, rinfusa, par. Ljubljana bl. 465; pšenica Hard Winter št. 2, rinfusa, par. Ljubljana bl. 490; otrobi pšenični, drob., fco. vag. Ljubljana bl. 190; korusa promptna, par. Ljubljana den. 225;

oves makedonski, rešetan, fco Ljubljana den. 350, bl. 367.50; Krompir rumeni, fco štajerska post. bl. 115; krompir roza, fco štajerska post. bl. 135.

Vrednote: 7% investicijsko posojilo iz leta 1921. bl. 62; loterijska 2% državna renta za vojno škodo den. 176; Celjska posojilnica d. d., Celje den 200, bl. 200, zaklj. 200; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 225; Merkantilna banka, Kočevje den. 110, bl. 124; Prva hrvatska štedionica, Zagreb den. 805, bl. 825; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana den. 190, bl. 200; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana bl. 134; Trbovelj. premogokopna družba, Ljubljana den. 380, bl. 385; Združene papirnice Vevče, Goričane, in Medvode d. d., Ljubljana den. 110, bl. 120; Stavbna družba d. d., Ljubljana den. 265, bl. 280.

Tržna poročila.

Sladkor. Situacija je še vedno neizpremenjena. Kurz dinarja je bil pretečen teden stabilen in kartel ni imel povoda, da izpremeni cene. Ker se je pa carinski azijo zvišal, moremo pričakovati, da se bodo cene dvignile za razliko carinskega azija, ako se cene v inozemstvu ne znižajo ali se kurz dinarja ne zviša.

Znatno znižanje cene za špirit. Sindikat špiritove industrije v Zagrebu je imel koncem preteklega tedna sejo, na kateri se je sklenilo znatno znižanje cen za rafiniran špirit. Sedanja cena znaša 35 Din za nabave preko 100 litrov. Plačilni pogoji so znatno olajšani. Za industrijske potrošnike in za veletrgovce se je na seji dovolilo še posebne ugodnosti.

Žitne cene v tuzemstvu in v inozemstvu. Povprečne cene za žito na tuzemskih tržiščih so bile v pretečenem tednu sledeče: Pšenica iz Bačke 465, pšenica iz Srbije 390, rž 330, ječmen 290, oves 265, korusa prompt 190, za junij 195. Na inozemskih tržiščih so bile sledeče cene: (Chicago) pšenica za maj 149 dol = 342 Din; korusa za maj 106 dol. = 243 Din; (Antwerpen) korusa za maj 11.30 hol. gold. = 281 Din; (Trst) pšenica 288 sil. = 427 Din; (Braila) korusa prompt 158 sil. = 427 Din; (Bratislava) korusa prompt 124 Kē = 227 Din; (Dunaj) 27.50 sil. = 239 Din.

Mariborski trg dne 9. maja. Kljub precej gorkemu vremenu je prišlo 40 slaninarjev na mariborski trg, ki so prodajali svinjino po 25—30, slanino po 21 do 23 in drob po 20 Din kg. Konkurenca domačih mesarjev traja dalje. Ti-le so prodajali govedino po 10—20, volovsko meso po 17.50—20, telečje meso po 15—20 in svinjsko po 16—18. Klobase pa so prodajali še vedno po 20—40 Din za kg. — **Perutnine** je bilo okoli 1000 komadov. Prodajali so kokoši po 30 do 60 Din komad, piščance po 20—30 Din par, race in goske po 80—120, purane po 100—150 Din komad. Cene domačim zajčkom so bile 8—50, kozličkom 40 do 100, ovcam 100—250 in kanarčkom 25 Din za komad. Grlice so se pa prodajale po 75 Din par. — **Krompir, zeljenjava, sadje in druga živila.** Kmetje so pripeljali 30 vozov krompirja in zeljenjave na trg. Cene so bile: krompirju 8—10.50 Din za mernik, čebuli 4—6, česnu 6—15 Din venec, kislemu zelju 3.50, kisli repi 1.50—2, jabolkam 3—9, posušenim slivam 16—18, surovemu maslu 46, kuhanemu pa 54 Din za 1 kg, pomarančam 1—3.50, limonam 0.50 do 1, jajcam 0.75—1.25 Din komad. Cene grahu in fižolu so ostale dosedanje, solata je pa, ker jo je v veliki obilici na trgu, zelo poceni in sicer 0.25—1 Din kupček, ali pa 4—5 Din kg (pretekli teden 12 dinarjev). — **Lončena in lesena roba na mariborskem trgu.** To pot je bilo te in one mnogo na trgu. Cene so bile 0.50 do 150 Din za komad. Brezove metle so se prodajale po 1.50—4 Din komad, leseni stoli 50—125 Din, ročni in drugi vozički po 125—2000 Din komad.

Seno in slama na mariborskem trgu. V sredo 6. t. m. so kmetje pripeljali 4 voze otave in 18 vozov sena na trg. Cene so bile senu 50—85, otavi 60—70 in slami 40—60 Din za 100 kg. Slama se je prodajala tudi v snopih po 2.25—2.50 dinarjev komad.

Najboljši
šivalni stroji
in kolesa so
edino le

Josip
Petelinc-a

GRITZNER, PHÖNIX in ADLER
za rodbino, obrt in industrijo
Ljubljana
Pust v važenju brezplačno. Večletna garancija.
Delavnica za popravila
Na veliko. Telefon 913 Na malo

Veletrgovina

kolonijalne in
špecerijske robe

Ivan Jelacčin
Ljubljana

Zaloga

sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna

In solidna postrežba!

Zahtevajte cenik!

ESENCI

za rum, konjak, likerje in žganje

Ekstrakti in arome

za nealkoholne pijače vseh vrst

Koncentrirani sadni
eteri za aromatziranje kan-
dilitov in sladčič

PRAVI MALINOVEC

Sadni grog (Punsch)

= Limonov sok =

priporoča:

Srečko Potnik in drug

Ljubljana, Metelkova ul13

!! Zahtevajte cenike !!

Najboljša

Puch - kolesa
po ugodni cenl samo pri

IGN. VOK

Ljubljana-Novomesto

Josip Petelinc, Ljubljana

Na veliko! (blizu Prešernovega spomenika) ob vodi - Na malo!

Priporoča potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje,
modno blago, pletenine, žepne robce, ščetke, sukanec, toaletno blago.
Telefon 913

Originalne potrebščine za OPALOGRAPH (Fixat, Preservat)

Specijalna mehanična delavnica za popravilo pisalnih, računskih in tehničnih strojev.
Barvne trakove — Carbon — indigo — povoščen papir — kopirni hektografični zvitki.
Ludovik Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/1.